

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н. КАРАЗІНА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови приймальної комісії,
проректор з науково-педагогічної
роботи Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
_____Олександр ГОЛОВКО

ПРОГРАМА
фахового іспиту
з міжнародної економіки
за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізаціями)»
освітня програма «Міжнародна економіка»
(для здобуття ступеня магістра)

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 3B240208000
Підписувач ГОЛОВКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ
Дійсний з 02.09.2024 12:16:27 по 01.09.2026 23:59:59

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

2101-28 від 22.03.2025

Розділ 1. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Тема 1.1. Становлення та устрій міжнародної економіки

Етапи становлення та будова міжнародної економіки. Основні риси та тенденції розвитку міжнародної економіки. Класифікації факторів виробництва. Торговельні та неторговельні товари. Сутність та форми міжнародного поділу праці. Основні показники міжнародної економіки.

Тема 1.2. Сучасна міжнародна економічна система

Сутність міжнародної економічної системи. Структурні елементи МЕС. Системоутворюючі фактори МЕС. Функціональні взаємозв'язки у МЕС. Сектори економічної діяльності.

Тема 1.3. Національні економіки та їх взаємодія

Поняття «національна економіка». Її місце в міжнародній економічній системі. Галузева структура національного господарства. Рівень розвитку національної економіки: основні показники. Індекс розвитку гуманітарного потенціалу (ІРГП).

Класифікації країн світу: регіональний та типологічний підходи. Загальна характеристика економіки розвинених країн. Загальна характеристика економіки країн, що розвиваються. Загальна характеристика економіки країн з перехідною системою.

Взаємодія національних економік у сучасному світі. Поняття „міжнародна економічна діяльність”: сутність та принципи. Класифікація форм міжнародної економічної діяльності.

Тема 1.4. Теорія міжнародної торгівлі

Меркантилістська теорія. Класичні теорії міжнародної торгівлі. Теорія абсолютних переваг і економічне зростання. Теорія порівняльних переваг. Неокласичні теорії міжнародної торгівлі. Теорія співвідношення факторів виробництва Хекшера-Оліна. Забезпеченість країн факторами виробництва та обмін товарами. Парадокс Леонтьєва.

Альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Теорія специфічних факторів виробництва. Вплив міжнародної торгівлі на доходи. Ефект масштабу і недовершена (недосконала) конкуренція. Теорія внутрішньогалузевої міжнародної торгівлі. Модель і вимірювання внутрішньогалузевої торгівлі. Теорії попиту і реверсу в міжнародній економіці. Попит, що перетинається. Реверс факторів виробництва.

Неотехнологічні теорії міжнародної торгівлі. Теорія життєвого циклу товару. Теорія зовнішньоекономічної діяльності фірм. Теорія конкурентних переваг М. Портера.

Тема 1.5. Світовий ринок товарів та послуг

Темпи зростання та сучасні тенденції на світовому ринку. Товарна структура світового ринку. Просторова структура світового ринку: основні експортери та імпортери.

Тема 1.6. Міжнародна торгова політика

Роль держави в міжнародній торгівлі. Види міжнародної торгової політики: лібералізація та протекціонізм. Інструменти і характер торговельної політики.

Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Види мита. Рівень митного обкладення. Тарифна ескалація. Економічна роль тарифу. Його вплив на економіку малої країни та економіку великої країни.

Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Кількісні обмеження. Приховані методи торгової політики: види та ефекти. Фінансові методи торгової політики. Торговельні угоди. Правові режими.

Діяльність ГАТТ-СОР.

Тема 1.7. Міжнародна трудова міграція

Міжнародна міграція робочої сили: сутність, економічні та соціальні передумови. Сучасні тенденції і перспективи руху робочої сили. Види трудової міграції. Економічні ефекти міграції.

Масштаби і напрямки міграції робочої сили. Кількісне вимірювання міграції.

Регулювання міграції на міжнародному рівні. Міжнародна організація з питань міграції населення. Державне регулювання міграції населення.

Тема 1.8. Міжнародна економічна інтеграція

Сутність та передумови міжнародної економічної інтеграції. Закономірності та цілі міжнародної економічної інтеграції. Форми (етапи, стадії) міжнародної економічної інтеграції. Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції. Регіональні інтеграційні угруповання сучасності.

Тема 1.9. Європейська економічна інтеграція

Причини утворення та етапи розвитку Європейської економічної інтеграції.

Інституційний устрій Європейського союзу. Роль Євросоюзу у світовій економіці. Перспективи розвитку ЄС та географічного розширення. Копенгагенські критерії членства. Європейський економічний і валютний союз: учасники, Маастрихтські критерії конвергенції.

Тема 1.10. Світова валютна система

Національна та світова валютні системи. Паризька система золотомонетного стандарту. Генуезька система золотодевізного стандарту. Бреттон-Вудська та Ямайська (Кінгстонська) валютно-фінансові системи. Європейська валютна система.

Тема 1.11. Світовий фінансовий ринок

Становлення та еволюція світового фінансового ринку. Структура, учасники та інструменти. Світові фінансові центри. Особливості сучасних фінансових центрів.

Тема 1.12. Теорія валютних курсів

Теорія загальної рівноваги. Теорія паритету купівельної спроможності. Вплив процентних ставок на валютний курс, паритет процентних ставок, ефект Фішера. Грошова теорія валютного курсу. Загальна теорія валютного курсу.

Тема 1.13. Світовий валютний ринок

Структура світового валютного ринку. Операції на валютному ринку. Світові ринки золота та операції з золотом.

Тема 1.14. Міжнародні розрахунки

Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод. Умови міжнародних розрахунків: валюта ціни, валюта платні. Умови платні: готівкові платежі, розрахунки з наданням кредиту, кредит з опціоном готівкової платні.

Форми міжнародних розрахунків. Платня на відкритий рахунок. Платня проти документів (інкасо). Акредитив.

Тема 1.15. Прямі інвестиції та міжнародне виробництво

Етапи міжнародної міграції капіталу. Зміст, фактори та структура міжнародного руху капіталу. Склад прямих інвестицій. Показники участі країни в процесах міжнародної міграції капіталу. Привабливість прямих інвестицій для приймаючої країни. Наслідки прямого іноземного інвестування.

Тема 1.16. Міжнародне портфельне інвестування

Об'єкти портфельного інвестування. Мотивація міжнародного портфельного інвестування.

Тема 1.17. Економічна глобалізація

Теорія економічної глобалізації. Глобалізація як закономірність світової економіки. Рушійні сили глобалізаційних процесів. Світові економічні аспекти глобальних проблем. Напрями, протиріччя та наслідки економічної глобалізації.

Тема 1.18. Інтеграція України у світову економіку

Необхідність та шляхи інтеграції України до світового господарства. Географічна та продуктова структура зовнішньої торгівлі, величина іноземних інвестицій в національну економіку. Участь України в міжнародних інтеграційних процесах.

Тема 1.19. Міжнародний науково-технологічний обмін

Поняття міжнародного обміну технологіями та його роль в міжнародній економіці. Теорії міжнародного науково-технологічного обміну. Правові форми захисту технологій. Форми передавання технологій. Мотивація міжнародного науково-технологічного обміну. Вимірювання обсягів технологічного обміну.

Міжнародне технічне сприяння. Державне регулювання міжнародного обміну технологіями.

Тема 1.20. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага

Структура платіжного балансу. Методологія складання платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу за методикою Міжнародного валютного фонду. Фактори, що впливають на стан платіжного балансу. Методи покриття дефіциту платіжного балансу.

Регулювання платіжного балансу: національне та міждержавне. Концепції та моделі регулювання платіжного балансу.

Розділ 2. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Тема 2. 1. Система міжнародних фінансів

Об'єктивна необхідність та економічна сутність міжнародних фінансів. Призначення, місце та роль міжнародних фінансів у сучасній світогосподарській системі. Міжнародні фінанси як сукупність економічних відносин між країнами в зв'язку з рухом грошових коштів. Грошові відносини, що складаються у міжнародній практиці в зв'язку з проведенням міжнародних розрахунків, діяльністю підприємств, транснаціональних корпорацій, регіональних та міжнародних валютно-кредитних та фінансових організацій.

Тема 2. 2. Еволюція світової валютної системи

Національна та світова валютні системи. Сутність та структура міжнародної валютної системи. Основні риси національної валютної системи: національна валютна одиниця; склад офіційних золотовалютних резервів; паритет національної валюти та механізм формування валютного курсу; умови обороту валюти; наявність чи відсутність валютних обмежень. Основні елементи міжнародної валютної системи; національні та колективні резервні валютні одиниці (SDR, ЕКЮ); склад та структура міжнародних ліквідних активів; механізм валютних паритетів та курсів; умови взаємного обороту валют; форми міжнародних розрахунків; режим міжнародних валютних ринків; статут міждержавних валютно-кредитних організацій, регулюючих валютно-фінансові відносини (МВФ, МБРР та інш.)

Еволюція світової валютної системи: Паризька система золотомонетного стандарту. Генуезька система золотодев'язного стандарту. Бреттон-Вудська та Ямайська (Кінгстонська) валютно-фінансові системи. Сутність запровадження SDR. Валютна корзина як метод обчислення курсу

SDR. Валюти, що входять до складу валютної корзини при обчисленні курсу SDR.

Тема 2. 3. Світовий фінансовий ринок та його структура

Становлення та еволюція світового фінансового ринку. Структура, учасники та інструменти. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок цінних паперів. Світові фінансові центри. Особливості сучасних фінансових центрів. Транснаціональні банки на світовому фінансовому ринку.

Тема 2. 4. Міжнародний кредитний ринок та технології кредитування

Міжнародний кредит як економічна категорія. Класифікація форм міжнародного кредиту: по джерелам; по призначенню; по видам; по валюті позики; по термінам; по забезпеченню; по формі надання кредиту.

Кредитування зовнішньої торгівлі: кредитування експорту та імпорту. Форми кредитування експорту. Економічне значення кредитування експорту. Кредитування імпорту: комерційне та банківське. Роловерна кредитна лінія. Факторингові угоди. Форфейтингові операції. Лізингові операції. Компенсаційні угоди. Мультинаціональні контракти. Міжурядові позики - як форма міжнародного кредиту.

Тема 2. 5. Валютні ринки та валютні операції

Світові ринки золота та операції з золотом. Операції на валютному ринку. Економічні функції валютного курсу. Фіксований та плаваючий валютні курси. Конвертованість валют. Фактори, що впливають на валютні курси. Ефект імпорту та експорту, міжнародного кредиту, рівня процентних ставок.

Міжнародні, регіональні та національні валютні ринки. Котировки валют: прямі та зворотні, офіційні та вільні. Валютні курси: курс покупця та курс продавця; кросс-курс; курс “спот”; курс “форвард”. Валютна позиція банків при валютних операціях: відкрита та закрита. Відкрита валютна позиція: довга та коротка.

Основні типи контрактів, регулюючих обмін валют: спотові, форвардні та ф'ючерсні. Валютні опціони: опціон пут та опціон колл. Валютний арбітраж: просторовий та часовий. Види валютного арбітражу: вирівнюючий, процентний, валютно-процентний.

Тема 2. 6. Ринок міжнародних інвестицій

Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій. Діяльність фондових бірж на міжнародному ринку цінних паперів.

Основні типи фінансових активів. Акції. Облігації. Похідні цінні папери. Етапи фінансового інвестиційного процесу. Цілі інвестиційної діяльності на ринку цінних паперів. Фінансовий та фундаментальний аналіз цінних паперів. Інвестиційний портфель. Основні принципи формування інвестиційного портфелю. Характеристика інвестиційних портфелів. Оцінка

ризиків інвестиційного портфелю. Фінансові посередники.

Основні мотиви реальних інвестицій. Об'єкти реальних інвестицій. Засоби прямих іноземних інвестицій. Життєвий цикл реального інвестиційного проекту.

Тема 2.7. Особливості функціонування євrorинку

Становлення євrorинку. Операції євrorинку. Ринок євровалют, його структура та особливості. Короткострокові єврокредити; середньострокові та довгострокові єврокредити. Специфіка процентних ставок ринку євровалют. Валютні операції на ринку євровалют.

Тема 2. 8. Фінанси транснаціональних компаній

Фінансова політика корпорацій. Фінансове планування. Корпорації на фінансовому ринку. Склад та основні принципи розміщення тимчасово-вільних коштів транснаціональних компаній. Зовнішні засоби фінансування транснаціональних компаній. Міжнародне короткострокове та довгострокове фінансування транснаціональних корпорацій. Політика управління валютними ризиками.

Тема 2. 9. Міжнародні розрахунки. Платіжний баланс

Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод. Найпоширеніші в світовій практиці форми міжнародних розрахунків. Поняття та умови міжнародних розрахунків. Механізм міжнародних розрахунків. Умови міжнародних розрахунків: валюта ціни, валюта платні. Умови платні: готівкові платежі, розрахунки з наданням кредиту, кредит з опціоном готівкової платні. Форми міжнародних розрахунків. Фінансові та комерційні документи міжнародних розрахунків. Платня на відкритий рахунок. Платня проти документів (інкасо). Акредитив. Банківський переказ. Розрахунки з застосуванням векселів та чеків.

Баланси міжнародних фінансових розрахунків як узагальнюючі показники міжнародних економічних, політичних та культурних відносин між країнами. Види балансів міжнародних розрахунків. Розрахунковий баланс: за визначений період та на визначену дату. Баланс міжнародної заборгованості. Платіжний баланс як підсумковий показник світогосподарських зв'язків країни. Економічний зміст платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Методологія складання платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу за методикою Міжнародного валютного фонду. Фактори, що впливають на стан платіжного балансу. Методи покриття дефіциту платіжного балансу. Регулювання платіжного балансу: національне та міждержавне. Концепції та моделі регулювання платіжного балансу. Теорія автоматичного саморегулювання платіжного балансу. Кейнсіанські теорії регулювання платіжного балансу. Теорії міждержавного регулювання платіжного балансу. Монетариські теорії регулювання платіжного балансу. Теорії міждержавного регулювання платіжного балансу. Платіжний баланс України.

Тема 2.10. Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин

Валютно-фінансова політика держави. Валютні обмеження та валютні ризики. Принципи валютних обмежень: централізація валютних операцій, ліцензування валютних операцій, повне або часткове блокування валютних рахунків, диференційний режим обороту валют для резидентів та нерезидентів. Валютний демпінг.

Форми валютних обмежень по сферах їх застосування: валютні обмеження при поточних операціях платіжного балансу та при фінансових операціях платіжного балансу. Вплив валютних обмежень на міжнародні валютні відносини.

Економічні передумови та наслідки зростання нестабільності міжнародних фінансів.

Міжнародні фінансові інституції та їх роль у регулюванні міжнародних валютно-фінансових відносин. Кредитна діяльність Міжнародного валютного фонду. Всесвітній банк: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Агентство по гарантіям багатосторонніх інвестицій. Регіональні валютно-кредитні організації Європейського Союзу: Європейський інвестиційний банк, Європейський фонд валютного співробітництва, Європейський банк реконструкції та розвитку.

Основні напрямки вдосконалення діяльності міжнародних фінансових інституцій.

Тема 2. 11. Заборгованість у системі міжнародних фінансів

Причини виникнення зовнішнього боргу. Проблеми обслуговування зовнішнього боргу. Зовнішній борг України.

Тема 2.12. Україна на світовому фінансовому ринку

Становлення валютного і фінансового ринку України. Формування системи валютного регулювання і валютного контролю. Проблеми та перспективи входження України в міжнародну фінансову систему. Об'єктивна необхідність інтеграції України в систему міжнародних фінансів. Стан та перспективи співробітництва України з міжнародними фінансовими інституціями.

Розділ 3. МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ

Розділ 1. Технології дослідження міжнародного маркетингового середовища

Тема 1. Теоретико-методологічні основи міжнародного маркетингу

Сутність міжнародного маркетингу. Становлення концепції міжнародного

маркетингу.

Об'єкт, предмет, суб'єкти, принципи, функції та завдання міжнародного маркетингу. Етапи інтернаціоналізації господарської діяльності. Особливості міжнародного маркетингу. Сучасні тенденції розвитку міжнародного маркетингу.

Тема 2. Міжнародне маркетингове середовище

Складові економічного середовища міжнародного маркетингу. Складові політико-правового середовища міжнародного маркетингу. Складові соціокультурного середовища міжнародного маркетингу.

Тема 3. Міжнародні маркетингові дослідження

Сутність та задачі міжнародних маркетингових досліджень. Типологія міжнародних маркетингових досліджень. Процедура проведення міжнародних маркетингових досліджень. Інформаційне забезпечення міжнародних маркетингових досліджень.

Тема 4. Аналіз міжнародного конкурентного середовища

Оцінка міжнародного конкурентного середовища. Поняття конкурентних переваг та їх значення в міжнародному середовищі. Аналіз внутрішнього конкурентного потенціалу підприємства. Фактори створення та утримання конкурентних переваг у глобальному конкурентному середовищі. Міжнародні конкурентні стратегії.

Розділ 2. Маркетингові технології вибору цільових зарубіжних ринків та способи виходу на них

Тема 5. Вибір і сегментація зарубіжних ринків

Вибір і ранжирування зарубіжних ринків. Визначення критеріїв вибору зарубіжних ринків. Поняття та процедура міжнародної сегментації ринку. Критерії міжнародної сегментації ринку (географічні, демографічні, соціально-економічні, психографічні, поведінкові). Вимоги до ефективності сегментації ринку. Маркетингові стратегії охоплення зарубіжних ринкових сегментів. Маркетингові стратегії позиціонування.

Тема 6. Стратегії виходу на зарубіжні ринки

Прийняття рішення про вихід на зарубіжний ринок. Етапи виходу на зовнішній ринок. Основні способи виходу на зарубіжні ринки (прямий та опосередкований експорт, виробництво за контрактом, міжнародне ліцензування, спільна підприємницька діяльність, повне володіння тощо).

Розділ 3. Комплекс маркетингових заходів у міжнародній маркетинговій діяльності

Тема 7. Міжнародна товарна політика

Поняття та складові товарної політики в міжнародному маркетингу. Продукт як основний інструмент міжнародної товарної політики. Міжнародні товарні стратегії (стратегії стандартизації і адаптації товару до зарубіжного ринку). Асортиментна політика в міжнародній маркетинговій діяльності. Управління якістю товару. Управління життєвим циклом товару.

Тема 8. Цінова політика в міжнародному маркетингу

Поняття міжнародної маркетингової цінової політики. Види світових цін у міжнародному маркетингу. Методика ціноутворення в міжнародному маркетингу. Зовнішні фактори процесу ціноутворення. Методи ціноутворення та їх види. Визначення міжнародної цінової стратегії. Технологія реалізації міжнародної цінової стратегії.

Тема 9. Міжнародна маркетингова збутова політика

Поняття, мета та завдання збутової політики в міжнародному маркетингу. Канали розповсюдження в міжнародному маркетингу. Методи збуту в міжнародному маркетингу. Посередники на зарубіжних ринках та форми роботи з ними. Управління міжнародними каналами розподілу.

Тема 10. Міжнародна маркетингова комунікаційна політика.

Поняття міжнародної комунікаційної політики. Комплекс маркетингових комунікацій (реклама, стимулювання збуту, паблік рилейшнз, особистий продаж). Реклама в системі міжнародних маркетингових комунікацій. Особливості міжнародної реклами, оцінка її ефективності. Стимулювання збуту в системі міжнародних маркетингових комунікацій. Паблік рилейшнз в системі міжнародних маркетингових комунікацій. Особистий продаж в системі міжнародних маркетингових комунікацій.

Розділ 4. Управління міжнародним маркетингом

Тема 11. Організація, планування та контроль міжнародного маркетингу

Організаційна структура міжнародної маркетингової діяльності. Планування міжнародного маркетингу. Контроль міжнародного маркетингу.

Тема 12. Творчість у міжнародному маркетингу

Сутність творчості в міжнародному маркетингу. Нововведення в міжнародному маркетингу. Методи генерування ідей (метод групового відбору ідей (метод Дельфі), "мозкова атака", синектика, метод "передай далі", сценарний метод, метод змагання команд).

Розділ 4. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МІСЦЕ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ РУСІ ЧИННИКІВ ВИРОБНИЦТВА

Тема 1. Сутність та особливості міжнародної економічної діяльності

Поняття міжнародної економічної діяльності. Нормативно-правова база міжнародної економічної діяльності України. Сучасні форми та основні принципи міжнародної економічної діяльності. Факторні передумови міжнародної економічної діяльності України.

Тема 2. Суб'єкти та об'єкти міжнародної економічної діяльності.

Об'єкти міжнародної економічної діяльності. Товар-продукт та товар-послуга. Класифікація суб'єктів міжнародної економічної діяльності. Мікроекономічний та макроекономічний рівні дії суб'єктів міжнародної економічної діяльності.

Тема 3. Місце України в міжнародній торгівлі товарами

Факторні передумови міжнародної торгівлі України. Спеціалізація як фактор національного розвитку. Експортна діяльність України. Структура експорту. Імпортна політика України. Структура імпорту. Особливості торгівлі товарами України з різними регіонами світу. Пріоритети державної політики регулювання міжнародної торгівлі України.

Тема 4. Місце України в міжнародній торгівлі послугами

Міжнародна торгівля послугами: поняття та класифікація. Особливості становлення ринку послуг у міжнародній економічній діяльності України. Інформаційні та технологічні послуги. Україна в системі міжнародних транспортних послуг. Україна в міжнародних туристичних операціях. Лізингові операції.

Тема 5. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності.

Сучасні тенденції міжнародного руху технологій. Інформатизація як важливий інструмент науково-технічного співробітництва. Технологічні парки. Макроекономічна політика України в контексті сучасного етапу НТП. Інноваційна політика України. Сучасний стан цифровізації в Україні. Національні програми та стратегії цифровізації.

Розділ 2. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова

міграція.

Класифікація складових та видів міжнародної міграції. Економічні та неекономічні фактори міграції. Наслідки міжнародної міграції на ринку праці. Україна в міжнародних міграційних процесах. Цифровий ринок праці в Україні.

Тема 7. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України

Сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу. Специфіка участі України в міжнародних інвестиційних ринках. Особливості сучасної торгівлі фінансовими інструментами: валютою, кредитом, цінними паперами. Проблеми та перспективи залучення України до міжнародного валютного, кредитного та фондового ринків.

Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України

Напрями підвищення конкурентоспроможності української економіки. Нормативно-правова база регулювання міжнародної економічної діяльності.

Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні.

Митно-тарифне регулювання: міжнародна практика та український досвід. Нетарифне регулювання. Сучасні форми протекціонізму.

Тема 10. Україна та Європейський Союз.

Історія розвитку відносин ЄС-Україна. Правові засади Європейської інтеграції України. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами ЄС. Перспективи вступу України до ЄС. Євроінтеграція в умовах війни. Напрями секторальної інтеграції України у спільний ринок ЄС.

Тема 11. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва

Суть, напрями, протиріччя та наслідки економічної глобалізації. Вплив глобалізації на динаміку економічного співробітництва у світі. Світові економічні аспекти глобальних проблем.

Розділ 5. ОБЛІК ТА АУДИТ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Тема 5.1. Становлення і стандартизація бухгалтерського обліку та аудиту на міжнародному рівні

Світовий економічний розвиток і його вплив на побудову міжнародної системи обліку та аудиту. Фактори, що визначають національні особливості бухгалтерських систем. Загальна характеристика бухгалтерських Систем. Особливості організації обліку і аудиту в різних країнах. Класифікація моделей бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік та управління. Необхідність стандартизації обліку та аудиту в міжнародному масштабі.

Регламентация обліку та аудиту за міжнародними стандартами.

Тема 5.2. Міжнародні принципи обліку та аудиту і системи планів рахунків бухгалтерського обліку.

Принципи обліку на Заході. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та аудиту (сутність, структура та особливості розробки). Міжнародні організації із стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту, питань нормативного регулювання та контролю розвитку облікових стандартів. Система підготовки бухгалтерський та аудиторських кадрів в країнах Європейського співтовариства (ЄС). Загальні принципи побудови міжнародних планів рахунків бухгалтерського обліку. План рахунків бухгалтерського обліку ЄС. План рахунків Африканського Союзу. План рахунків англосаксонської облікової системи.

Тема 5.3. Види обліку та аудиту у зарубіжних країнах.

Система фінансового обліку. Склад і характеристика Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) та Міжнародних стандартів аудиту (МСА). Вимоги до якості облікової інформації. Принципи обліку інформації за МСБУ. Основи управлінського обліку. Класифікація аудиту.

Адаптація організаційних форм обліку та аудиту в Україні до міжнародних стандартів.

Тема 5.4. Фінансова звітність, її зміст, склад і інтерпретація.

Призначення, зміст і методика складання фінансової звітності. Елементи фінансової звітності. Якісні характеристики фінансової звітності. Міжнародні правила складання і представлення фінансової звітності. Бухгалтерський баланс, його структура, основні розділи, характеристика і оцінка статей. Зміни в балансі. Звіт про прибутки та збитки, його зміст та порядок складання. Звіт про рух грошових коштів, його зміст та методика складання. Доповнення до звітності. Консолідована звітність. Аналіз та аудит фінансової звітності.

Тема 5.5. Бухгалтерські рахунки та ведення обліку.

Функції облікової системи. Поняття бухгалтерського рахунку. Види бухгалтерських рахунків. Техніка рахівництва. Обліковий цикл. Послідовність облікового циклу. Облікова процедура, як єдине ціле. Процес трансформації. виправлення помилок. Трансформаційна таблиця - інструмент бухгалтера. Реверсивні записи.

Тема 5.6. Облік та аудит грошових коштів та рахунків до отримання.

Склад грошових коштів, їх класифікація і оцінка. Документальне оформлення операцій з грошовими коштами та їх аудит. Загальний підхід до управління дебіторською заборгованістю і відображення її в балансі. Резерв сумнівних боргів. Методика розрахунку й обліку резерву по сумнівній

заборгованості. Особливості обліку та аудиту реалізації товарів по кредитних картках. Порядок розрахунків по векселях та їх облік та аудит. Банківські чекові рахунки.

Тема 5.7. Облік та аудит короткострокових поточних активів.

Вартісна оцінка запасів. Склад запасів підприємства й система їх обліку та аудиту. Методика оцінки запасів, їх порівняльна характеристика. Облік переміщень запасів у системі рахунків. Облік надходження та вибуття запасів. Методи визначення вартості залишків запасів. Методи аналітичного обліку матеріальних запасів. Порядок проведення інвентаризацій запасів при складанні балансу.

Тема 5.8. Облік та аудит необоротних активів.

Порядок визнання, класифікація та оцінка необоротних активів. Особливості обліку та аудиту нематеріальних активів. Поняття природних ресурсів та їх облік. Способи обліку та аудиту основних засобів. Облік витрат на експлуатацію основних засобів. Методи нарахування амортизації основних засобів. Особливості амортизації нематеріальних активів.

Тема 5.9. Облік та аудит короткострокових зобов'язань.

Поняття, класифікація зобов'язань і методика їх оцінки. Облік та аудит рахунків і короткострокових векселів до сплати. Облік та аудит зобов'язань по заробітній платні.

Тема 5.10. Облік та аудит довгострокових зобов'язань.

Характеристика, оцінка та аудит довгострокових зобов'язань. Облік довгострокових векселів до сплати. Види облігацій і порядок їх випуску. Методика розрахунку ринкової ціни облігації. Облік викупу облігацій й перетворення їх в акції. Облік фонду погашення облігацій. Облік та аудит довгострокових орендних зобов'язань. Методика розрахунку лізингових платежів. Облік іпотечного кредиту і зобов'язань по пенсійних виплатах.

Тема 5.11. Облік та аудит власного капіталу.

Поняття, порядок визнання та аудит власного капіталу. Класифікація джерел капіталу. Відображення в обліку власного капіталу. Облік та аудит простих та привілейованих акцій. Порядок обліку нерозподіленого прибутку та дивідендів. Розподіл прибутку у товариствах. Облік та аудит формування капіталу товариств. Облік додаткових інвестицій і вилучення капіталу. Облік ліквідації товариств.

Тема 5.12. Власний капітал у корпораціях.

Порядок утворення корпорацій, облік, оцінка та аудит випущених акцій. Облік та аудит розподілу чистого прибутку корпорацій, оголошення і сплатення дивідендів. Порядок утворення й використання спеціальних резервів. Сутність та види консолідованої фінансової звітності. Форми і ступень урегульованості практики консолідації. Методика й техніка

складання консолідованої фінансової звітності.

Тема 5.13. Облік та аудит витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції.

Виробничі витрати і її класифікація. Система рахунків для обліку витрат. Порядок і методи обліку та аудиту виробничих витрат. Облік та аудит розподілу виробничих накладних витрат. Застосування системи стандарт-кост у процесі обліку та аудиту витрат на виробництво. Облік та аудит виробничих витрат за системою директ-костинг.

Тема 5.14. Облік та аудит доходів і фінансових результатів.

Класифікація доходів по видах діяльності. Система рахунків для обліку доходів і фінансових результатів. Поточний облік та аудит доходів і витрат. Регулювання і списання доходів і витрат у кінці звітного періоду. Визначення фінансових результатів по системі «витрати-випуск». Порівняльна характеристика англосаксонської і французької систем обліку фінансових результатів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев І.В. Гроші та кредит: навчальний посібник / І.В. Алексеев, М.К. Колісник. – К.: Знання, 2019. – 241 с.
2. Бездітко Ю.М. Валютне регулювання: Навчальний посібник / Ю.М. Бездітко, О.О. Мануйленко, Г.А. Статсюк. – Херсон: ОЛДІ-плюс, 2019. – 272 с.
3. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / С.Я. Боринець. – К.: Знання, 2018. – 494 с.
4. Бутук О. І. Валютно-фінансові відносини : навч.посібник для вузів / О. І. Бутук. - К. : Знання, 2019.
5. Д'яконова І.І. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / І.І. Д'яконова, М.І. Макаренко, Ф.О. Журавка та ін.; за ред. М.І. Макаренка та І.І. Д'яконової. – К.: «Центр учбової літератури», 2019. – 548 с.
6. Косова Т.Д., Папаїка О.О. Центральний банк і грошово-кредитна політика Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2019. - 328 с.
7. Козак Ю.Г. Міжнародні фінанси: Навчальний посібник. Видання 3-тє, перероб. та доп. / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, В.В. Ковалевський. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 640 с.
8. Мозговий О.М. Міжнародні фінанси: навч. посіб./ О.М. Мозговий— К.: КНЕУ, 2018. — 557 с.
9. Ромашко О.Ю. Регулювання міжнародних фондових ринків: навч. посібник / О.Ю. Ромашко. – К.: КНЕУ, 2019. – 240 с.
10. Бойцун Н.Є. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / Н.Є. Бойцун, Н.В. Стукало – К.: ВД "Професіонал", 2019. - 504 с.
11. Юхименко П.І. Теорія фінансів / П.І. Юхименко, Л.Л. Лабезник, В.М. Федосов – К.: ЦУЛ, 2017. – 576с.

12. Шемет Т.С. Міжнародні фінанси: підруч. / За заг. ред. А.А. Мазаракі. - К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2017. - 336 с.
13. Каніщенко О. Л. Міжнародний маркетинг: теорія і господарські ситуації: навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. / О.Л. Каніщенко– К.: ІВЦ “Видавництво «Політехніка»”, 2004. – 152 с.
14. Міжнародний маркетинг: навч. посібник / За ред. Ю.Г. Козака, С. Смичка, І.Л. Літовченко. – Київ: «Центр учбової літератури», 2014. – 294 с.
15. Пурська І.С. Міжнародний маркетинг: навч. посіб. / І.С. Пурська, М.П. Мальська, Ю.С. Занько. – К.: Знання, 2012. – 285 с.
16. Черномаз П.О. Міжнародний маркетинг: навч. посібник / П.О. Черномаз. – Київ: Академвидав, 2010. – 272 с.
17. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 384 с.
18. Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри / ред. С.І. Юрій, Є.В. Савельєва. Київ: Знання, 2007. 595 с.
19. Задорожний Г.В., Дуна Н.Г., Задорожна О.Г., Абраменко А., Іванова М., Клецова Ю., Личко Ю., Травкіна К., Чорна А. Особливості та перспективи Індустрії 4.0 в економіці України// Вісник економічної науки України. 2021. №1 (40). С. 159-179.
20. Кухарська Н.О., Харічков С.К. Міжнародна економічна діяльність України: навч. посіб. Харків: Одиссей, 2007. 456 с.
21. Матюшенко І.Ю. Перспективи розвитку конвергентних технологій у країнах світу й Україні для вирішення глобальних проблем: монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2017. 448 с.
22. Національні та глобальні детермінанти економічного зростання України: наукова доповідь / ред. д.е.н. І.М. Бобух; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2018.390с. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/299.pdf>
23. Новицький В.Є Міжнародна економічна діяльність України: підручник. Київ: КНЕУ, 2003. 948 с.
24. Розвиток інноваційної системи України в європейському науково-технологічному просторі: наукова доповідь / ред. чл.-кор. НАН України І.Ю. Єгоров; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2018. 198с. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/302.pdf>
25. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». –Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544с.
26. Єфіменко В.І., Лук'яненко Л.І. Облік у зарубіжних країнах: Навч.-метод. Посіб. для самост. вивч. диск./За ред. В.І. Єфименко. - К.:КНЕУ, 2005.-211с.
27. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006.- 311с.

28. Міжнародна торгівля: підручник. Видання 5-е, перероблене та доповнене / За ред. Ю.Г. Козака. – Київ-Катовіце-Краков: Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

- 29. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
- 30. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
- 31. Національний Банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
- 32. Інститут економіки та прогнозування НАН України URL: <http://ief.org.ua/>
- 33. Науковий журнал «Економіка та прогнозування» URL: <http://eip.org.ua/>
- 34. Інститут економіки промисловості НАН України URL: <https://iie.org.ua/>
- 35. Науковий журнал «Вісник економічної науки України». URL: <https://iie.org.ua/visnik-ekonomichnoyi-nauki-ukrayini/>
- 36. Всеукраїнський науковий журнал “Економіка України”. URL: <http://www.economukraine.com.ua/>
- 37. Науково-теоретичний, інформаційно-практичний журнал «Фінанси України» URL: <http://finukr.org.ua/>
- 38. ПФТС URL: <http://www.pfts.ua>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Кожен варіант завдання фахового іспиту складається з двох частин:

- 1) теоретичне завдання, яке включає 14 тестів;
- 2) 2 розрахунково-аналітичних завдання.

Кожен тест теоретичного завдання – закритої форми з множинним вибором (декілька правильних відповідей).

Кожен тест теоретичного завдання оцінюється наступним чином:

1) повна вірна відповідь
(відмічено всі вірні відповіді та
не вказані невірні відповіді)	–	10 балів
2) неповна вірна відповідь
(відмічено більше вірних відповідей,
ніж невірних відповідей)	–	7 бали
3) кількість вказаних вірних відповідей
дорівнює кількості невірних відповідей	–	5 бали
4) неповна невірна відповідь
(відмічено невірних відповідей більше,
ніж вірних відповідей)	–	2 бали
5) повністю невірна відповідь
(усі відповіді дано невірно або
не відмічено відповідей по тесту)	–	0 балів

Кожне розрахунково-аналітичне завдання містить одну вірну відповідь, яка оцінюється в 30 балів (у випадку невірної відповіді – 0 балів).

Максимальна можлива сумарна кількість набраних вступником балів за виконання теоретичних та розрахунково-аналітичних завдань складає 200 балів.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка фахового іспиту складає не менше 100 балів.

Голова предметної екзаменаційної комісії

Марина КУДІНОВА

Затверджено на засіданні
приймальної комісії
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
протокол №2 від 20 березня 2025 року

Відповідальний секретар приймальної
комісії Ганна ЗУБЕНКО